

RELAT DE LA PONÈNCIA

TÍTOL PONÈNCIA

Una eina didàctica motivadora per aprendre llengua: el dossier d'aprenentatge (portafolis)

NOM DEL PONENT

Dra. Maria Dolors Font Rotchés i Prof. Francina Torras Compte

GRUP DE RECERCA

M. Dolors Font és membre del grup de recerca Llengua i Publicitat
Francina Torres és professora del Departament de Filologia Catalana de la Facultat de Formació del Professorat

NOM DEL RELATOR

Íngrid Agud Morell

ÀMBIT

Innovació Docent en Llengua Catalana

PRESENTACIÓ DE LA RECERCA

La recerca portada a terme per la Dra. Montserrat Fons busca dades de la realitat (escoles, famílies, alumnes...). Cerca el sistema de creences, representacions i sabers dels docents, però també dels infants i de les famílies. El que succeeix a l'aula és fruit d'aquest triangle: família-infant-docent.

Focalitzen la seva recerca en la introspecció al voltant del plurilingüisme, fan una observació interior dels seus actes, per fer conscients les representacions i així poder fer-les evolucionar.

La tècnica que utilitzen per detectar la introspecció és l'escrit. Hi ha diversos tipus d'escrit (d'autoavaluació, diari..), però en aquesta recerca, l'escrit és un relat de vida lingüística.

Segons Pineau i Le Grand (1993), les històries de vida permeten «posar en escena el jo» per tal que pugui exposar a un receptor la seva experiència personal. Es tracta de construir de manera narrativa el temps històric personal.

Bertaux (1997) distingeix entre «històries de vida» i «relats de vida», i ho fa per destacar que allò que caracteritza el relat és que tracta una narració que es construeix a petició d'algú, amb un propòsit concret.

En construir una narració, primer s'ha de fer el treball de seqüenciar els fets, a partir d'una cronologia. El potencial que ofereix una narració radica en el fet que busca els perquè, dóna explicacions. La narració dóna explicació a una trama de fets units, dóna informació del que passa, sobre un fet i sobre persones, des d'una interpretació feta pel mateix subjecte. Aquesta narració es converteix en un diàleg, perquè aquest relat serà llegit per algú altre, cosa que fa que tingui un referent sociològic bàsic, ja que l'educació és un fet social, d'interacció i interrelació.

Aquest element sociològic provoca que a l'hora de relatar, es posin en funcionament filtres que decideixen què es vol i què no es vol que l'altre conegui. A l'hora d'analitzar un relat, s'han de tenir en compte aquests filtres.

METODOLOGIA I RESULTATS

Es parteix amb la demanda de text d'història de vida lingüística, sense un qüestionari que s'hagi d'omplir, no es donen filtres, sinó que els posen ells mateixos. S'ofereix un enunciant amb algunes idees, però no un qüestionari per provocar la narració.

Es vol esbrinar què és el que hi ha a l'aula per tractar el multilingüisme. Per començar, la mestra va escriure el seu propi relat i va proposar l'activitat.

S'exposen en la ponència dos exemples de «relats de vida lingüística»:

- 1) DAMIA: la Damia va néixer a Bolívia i fa dos anys que va arribar a Barcelona. Va escriure el seu relat de vida lingüística mentre cursava tercer de primària (relat de vida lingüística) – exemple 1.
- 2) ALUMNE DE MÀSTER: entrevista entre un noi de 26 anys (llicenciat en filologia, bilingüe amb espanyol i euskera) i una noia de 31 anys (llicenciada en filologia hispànica). Tenen una relació acadèmica i d'amistat (entrevista transcrita) – exemple 2.

Per tal d'analitzar el relat, van concretar tres dimensions:

a) Dimensió interlocutiva (D1):

Indicadors:

- Qui s'adreça a qui?
- Quina llengua usa? Hi ha alternança de llengües? La llengua es converteix en tema?
- Com s'organitza el discurs? Com s'obre? Com es tanca?

Permet veure en l'exemple 1:

- El jo primer, la situació estable (què és el que fa a casa).
- El jo canvia: fet que el fa canviar, moment d'inflexió que provoca la narració.
- Actituds: com ell **a** s'enfronta amb aquestes llengües.

Permet veure en l'exemple 2:

- De l'entrevista oberta, es desprèn una narració sobre l'aprenentatge de l'anglès no sol·licitada explícitament.
- També es veu que ha inclòs paraules estrangeres al seu espanyol.
- Posa èmfasi en el fet d'aprendre la part fonètica i la prosòdia de la llengua, en la part sociocultural i pragmàtica de la llengua.

b) Dimensió temàtica (D2)

Indicadors:

- Quin tema tracta? Paraules clau? Constel·lació de paraules?

Permet veure en l'exemple 1:

L'espai d'ús de les llengües, en quins contextos i amb quines persones interactua. També les habilitats de cada llengua. Els investigadors poden fer una representació gràfica amb els elements de cada llengua: context-persones-habilitats.

Permet veure en l'exemple 2:

L'entrevistat explicita objectius i estratègies per a l'aprenentatge de l'anglès, a través de l'ús.

c) Dimensió enunciativa (D3)

Indicadors:

- Com se situa respecte a allò que diu? Hi ha valoracions i apreciacions? Usa perífrasis verbals? Quina modalitat verbal predomina? Conducta discursiva: justifica, argumenta, etc.
- Quins pronoms personals usa?
- Distingeix entre ara i abans?
- Hi ha contrast entre desig i realitat?
- Fa ús de metàfores o d'altres imatges?
- Expressa preferències i com se sent? Quins recursos prosòdics usa?

Permet veure en l'exemple 1:

Els sentiments que té a partir de la situació, els perquè, i estableix una relació temporal, dóna a conèixer una evolució temporal del que va passant.

Aquesta anàlisi permet obtenir una percepció diferent de la persona que escriu, i per a ell mateix, també té un efecte positiu.

Permet veure en l'exemple 2:

- Tensió educativa: jo personalitzat / altre difós.
- Apreciacions subjectives.
- Ús de perífrasis verbals d'obligació per indicar la necessitat d'usar l'anglès per aprendre'l.
- Contrast entre desig i realitat.
- Relació entre objectius, estratègies i èxits.

CONCLUSIÓ

Un dels reptes destacables d'aquesta activitat metacognitiva és prendre consciència del valor del plurilingüisme i de l'impacte dels repertoris lingüístics dels aprenents, per tant de millorar la pràctica docent i discent.

TEMES DE DEBAT (INQUIETUDS, INTERESSOS, SUGGERIMENTS DELS PARTICIPANTS)

- Els assistents mostren interès per aquesta proposta i sol·liciten informació per fer arribar als professors de primària.
- El professor Joan Marc explica que ha provat l'activitat amb el rigor de l'aula. Ho veu com una gran font d'informació sociolingüística dels alumnes.
- Es recalca la importància que el mestre també faci el seu relat de vida lingüística per donar una idea model, i que el vegin valuós.